

Klimat- och näringslivsdepartementet

Remissyttrande över promemorian ”Cirkulär hantering av textil och textilavfall”

Diarienummer KN2023/03051

Wargön Innovation har inbjudits att avge yttrande över rubricerad promemoria och vill framföra följande synpunkter.

Wargön Innovation har inga invändningar mot grundprincipen i promemorians förslag att kommunerna får ansvar för insamling av textil. Det är svårt att i nuläget se andra lämpliga alternativ. Däremot anser vi att förslagen sammantaget är otillräckliga för att skapa en cirkulär och trovärdig hantering av insamlade textilier. Dels behöver kraven på hantering av textilier i insamlingskedjet bli väsentligt tydligare och dels behöver de efterföljande stegen i den cirkulära kedjan klargöras nu och inte avvakta kommande beslutsprocesser i EU. Ansvar bör utöver textilier dessutom även omfatta insamling av skor.

Det mest komplexa steget i en cirkulär hantering av textilier är sorteringen/värderingen och efterföljande steg där helt nya tekniska lösningar, nya värdekedjor och nya affärsmodeller behöver utvecklas. Detta kräver tydliga ramvillkor och förutsättningar, teknikutveckling och betydande investeringar. En kraftigt ökad volym av insamlade textilier där inte samtidigt de kommande stegen i en cirkulär hantering samtidigt har utvecklats skulle dels miljömässigt vara felaktigt och dels skulle trovärdigheten för hela den cirkulära hanteringen av textilier ifrågasättas.

Promemorian innehåller krav på att textil ska sorteras ut, förvaras skilt från annat och att insamling ska ske separat (avsnitt 6.3 och 6.4). Utredningen föreslår även att kommunerna ska lämna information till hushållen om vikten av att textilier återanvänds när det är möjligt (avsnitt 6.5). Wargön Innovation anser att kraven är otillräckliga och behöver specificeras betydligt mera. Kraven på hantering vid insamling av textilier skiljer sig markant från insamling av andra fraktioner; t ex papper, glas, metall etc.

Grundläggande vid insamling och hantering av textilier måste vara att det sker så att behandling enligt avfallshierarkin kan ske vilket kräver att hanteringen bevarar varans värde; d v s så att i första hand återanvändning blir möjlig antingen direkt eller efter redesign/remake och i andra hand sorteras med sådana specifikationer att

materialåtervinning kan ske. Insamlade textilier måste hanteras varsamt och skyddas från t ex fukt och lukt.

Kraven på att kommunerna ska informera hushåll är mycket vagt formulerade och om kraven inte specificeras och följs av resurser är risken stor att informationen inte blir tillräckligt kvalificerad och dessutom på mycket varierande nivåer i olika kommuner. Promemorian saknar förslag och incitament som stimulerar till verkligt aktiva och samlade initiativ för att skapa ökad medvetenhet och kunskap hos allmänheten.

Det måste tas fram specifika krav på hanteringen av insamlade textilier om promemorians angivna mål att syfta till en cirkulär hantering av textilavfallet genom förberedelser för återanvändning eller materialåtervinning ska kunna nås. Kraven i dessa steg kan inte avvakta på det sätt som föreslås i avsnitt 6.6. Den som samlar in måste kunna kategorisera det insamlade materialet samt redogöra för hur man hanterar det och vad som sker i nästa steg. Sortering måste ha ett första steg med utsortering för återanvändning för att vara i enlighet med avfallshierarkin. Export av osorterade textilier till oklar hantering är inte acceptabel.

Bestämmelserna i promemorians förslag föreslås träda i kraft 1 januari 2025. Om inte hantering och sorteringsstegen får reglering parallellt utan avvaktar processer inom EU så kommer Sverige år 2025 att samla in betydande volymer av textilier men sakna system och lösningar för att hantera och bearbeta det insamlade.

Sverige är ledande inom textil cirkulär innovation. Strategier och konkreta åtgärder med statliga initiativ och stöd krävs nu för att behålla och stärka positionen. Wargön Innovation anser att det genom helhetssyn och tydliga satsningar på att stödja vidareutveckling av redan pågående initiativ finns goda möjligheter för Sverige att ta ledande roller i omställningen till en cirkulär textilekonomi och därmed även skapa nya företag och nya jobb i Sverige.

Sverige kan gå före, vara pådrivande inom EU när det gäller att bygga upp den cirkulära hanteringen av textilier. Sådana målsättningar kräver den helhetssyn på ett sammanhållet cirkulärt textilt system som anges ovan. Det krävs även att förutsättningar och ramverk som byggs upp blir dynamiska och utvecklingsinriktade.

De förutsättningar som skapas måste utgå ifrån och bejaka att marknaden för ny användning av textilier förändras vad gäller preferenser hos second-handkonsumenter men även att innovationer när det gäller materialåtervinning, digitalisering och uppbyggnad av helt nya marknader för uttjänta textila material förändrar förutsättningarna. Helt nya affärsmodeller håller på att utvecklas inom textilområdet och system och legala förutsättningar får inte hindra detta men även frånvaro av och/eller oklarheter kring kommande förutsättningar är hindrande för utveckling av och investeringar i nya lösningar och nya affärsmodeller.

De politiska beslut som fattas behöver ha en helhetssyn på ett cirkulärt system för textilier och även innefatta stöd till uppbyggnad av några storskaliga industriella sorteringsanläggningar med högeffektiva system och välutbildade kvalificerade sorterare samt även stöd till innovation inom materialåtervinning och materialanvändning samt till utveckling av nya affärsmodeller och etablering av företag kopplade till reparation, redesign,

remake och materialåtervinning. Sammantaget måste hanteringen av textilier gå från manuella och analoga arbetsätt till automatiserade och digitaliserade metoder för att nå miljömålen och samtidigt ta vara på de värden som finns i de textilier som i dagsläget i stor utsträckning går till förbränning. Detta kräver en sammanhållen samhällsstrategi för stöd till innovation och utveckling och denna strategi behövs nu.

Sorteringsanläggningar ska ses som kvalificerade anläggningar för cirkulär värdeförädling av textilier som tidigare setts som avfall. Sådana storskaliga sorteringsanläggningar som arbetar utifrån värdering, sortering och hantering av textilier i enlighet med avfallshierarkin saknas helt idag. Här skapar de projekt som Wargön Innovation arbetar med nya lösningar och ny kunskap kring automation, användning av AI, logistik mm av stort värde för att kunna etablera de nya lösningarna.

Sammanfattningsvis vill Wargön Innovation framhålla att miljönyttan inte uppstår enbart genom uppbyggnad av rikstäckande system för insamling av textilier. Det avgörande är att även de senare stegen för en cirkulär hantering av textilier etableras samtidigt som insamlingssystemen. Detta av både miljömässiga och ekonomiska skäl men även i högsta grad för att skapa trovärdighet till nyttan av att lämna textilier till insamling.

Om Wargön Innovation

Wargön Innovation är en innovationsmiljö för hållbar produktion och cirkulära flöden. Wargön Innovation är helägt av Innovatum Science Park och har grundfinansiering från EU:s regionalfond, Västra Götalandsregionen, Fyrbodals kommunalförbund och Vänersborgs kommun. Därutöver har vi projektfinsiering från ett antal olika källor. Textil är ett av våra fokusområden och Wargön Innovation driver eller medverkar i ett antal projekt för att utveckla hållbara cirkulära värdekedjor för textil. Vår verksamhet är en del av Västsveriges profilerade satsning på att utveckla regionen som en innovativ spets inom textilområdet. Wargön Innovation har en pilotanläggning för utveckling av textilsortering och samverkar med ett antal aktörer i flera projekt inom detta område. Under 2023 har Wargön Innovation fått finansiering för att under kommande år utveckla pilot/utvecklingsanläggningen till en europeisk spets när det gäller värdering och sortering av textila material. Våra projekt ger viktiga kunskaper om komplexitet, möjligheter och utmaningar för att kunna nå en i verklig mening cirkulär hantering av textilier. Vår verksamhet beskrivs bland annat i producentansvarsutredningen (avsnitt 7.2.6, sid 167 samt avsnitt 4.7). Wargön Innovation samarbetar med en mängd aktörer både regionalt, nationellt och internationellt.

2023-08-xx

Wargön Innovation AB

Markus Danell

Verksamhetsledare